Dosar nr.1-25107972-05-21rji-20082025

Prima instanţă: Judecătoria Cahul, sediul Centru
Judecător: Leonid Turculeț

Curtea de Apel Sud

D E C I Z I E
în numele Legii

29 mai 2026 municipiul Cahul

Completul de judecată al Curții de Apel Sud, sediul Cahul
în componența:
președintele completului de judecată, judecător Evgheni Bancov
judecătorii: Inga Gorlenco Andrei Scripcenco

a judecat fără prezența părților, în ordine de recurs, recursul declarat de condamnatul Focșa Serghei, împotriva încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central, din 30 iulie 2025, pronunțată în cauza la cererea condamnatului Focșa Serghei privind înlocuirea detențiunii pe viață cu pedeapsa sub formă de închisoare de la 15-20 ani, prin prisma art.3 CEDO,-

C O N S T A T Ă :

În fapt:

La 29 iulie 2025 condamnatul Focșa Serghei a depus în instanța de judecată cerere potrivit căruia pretinde: examinarea tuturor circumstanțelor cauzei și pronunțarea unei hotărâri, prin care a fi înlocuită detențiunea pe viață cu o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de la 15 la 20 de ani, prin prisma art.3 CEDO.

În motivarea cererii condamnatul a indicat că, în practica CtEDO, a fost examinată în repetate rânduri chestiunea aplicării unei pedepse excesiv de dure. CtEDO califică aplicarea pedepsei maxime posibile ca fiind o încălcare a articolului 3 din CEDO. De asemenea, CtEDO subliniază că pedeapsa detențiunii pe viață aplicată trebuie să fie revizuită în perioada executării acesteia. În același timp, o pedeapsă extrem de disproporționată în momentul stabilirii ei poate fi echivalată cu un tratament crud, care încalcă articolul 3 din Convenție. CtEDO a subliniat că „disproporționalitatea extremă" este un criteriu strict, iar îndeplinirea acestuia este posibilă doar în cazuri rare și unice. Convenția nu interzice condamnarea la pedeapsa detențiunii pe viață a persoanelor recunoscute vinovate de comiterea unor infracțiuni deosebit de grave. În același timp, pentru a corespunde cerințelor articolului 3 din Convenție, pedeapsa trebuie să fie reductibilă de jure și de facto. Acest lucru înseamnă că trebuie să existe posibilități de revizuire a măsurii de pedeapsă și de eliberare a condamnatului. La baza revizuirii trebuie să stea, printre altele, analiza existenței unor temeiuri penologice legitime pentru continuarea privării de libertate a persoanei. Aceste temeiuri includ pedepsirea, descurajarea, protecția intereselor publice și reabilitarea. Raportul dintre temeiurile menționate ale privării de libertate se poate modifica pe măsura executării pedepsei. Din aceasta rezultă că temeiul privării de libertate după o perioadă lungă de executare a pedepsei poate diferi de cel inițial. CtEDO subliniază importanța deosebită a temeiului reabilitării, care implică reintegrarea persoanei condamnate în societate, deoarece tocmai pe acest aspect este concentrată în prezent politica penitenciară europeană, fapt

reflectat în practica statelor contractante, în standardele relevante adoptate de Consiliul Europei, precum și în rapoartele corespunzătoare ale organizațiilor internaționale (Murray v. The Netherlands [MC], cererea nr. 10511/10 din 26.04.2016, §102);(Hutchinson v. the United Kingdom [MC], cererea nr. 57592/08 din 17.01.2017, §42). Cu toate acestea, principiul respectării demnității umane cere ca administrația instituției penitenciare să tindă spre reabilitarea deținutului condamnat la pedeapsa detențiunii pe viață (Murray v. The Netherlands [MC], cererea nr. 10511/10 din 26.04.2016, §104). Prin urmare, în cadrul revizuirii necesare, trebuie să se țină cont de progresul deținutului în ceea ce privește reabilitarea și să fie evaluată importanța acestui progres, fapt care poate determina ca privarea de libertate în continuare să își piardă temeiurile penologice legitime. O revizuire limitată doar la considerente de compasiune nu este suficientă (Hutchinson v. the United Kingdom [MC], cererea nr. 57592/08 din 17.01.2017, §43). Criteriile și condițiile de revizuire cuprinse în legislația internă trebuie să fie clare și previzibile, precum și să reflecte practica relevantă a Curții. Se subînțelege că persoanele condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață au dreptul de a cunoaște încă de la început ce acțiuni sunt necesare din partea lor pentru a fi eliberate și care vor fi condițiile de eliberare. Este vorba, printre altele, și de situațiile în care revizuirea este deja preconizată sau poate fi solicitată de către condamnat (Vinter and Others [MC], cererea nr. 66069/09 (și alte 2 cereri), CEDO 2013, §122). În această privință, Curtea atrage atenția asupra materialelor comparative relevante și a documentelor organizațiilor internaționale care susțin abordarea conform căreia revizuirea trebuie să aibă loc nu mai târziu de douăzeci și cinci de ani de la aplicarea pedepsei, după care aceasta trebuie să fie efectuată în mod regulat în continuare (ibidem, §68, §118, §119 și §120). În același timp, Curtea a indicat că această chestiune ține de marja de apreciere a statelor contractante în ceea ce privește aspectele justiției penale și ale stabilirii pedepsei (ibidem, §104, §105 și §120). Dispozițiile relevante ale Declarației Universale a Drepturilor Omului (adoptată la 10 decembrie 1948 la New York, la care Republica Moldova a aderat prin Hotărârea nr. 217-XII din 28 iulie 1990): Articolul 8. „Orice persoană are dreptul la un recurs efectiv în fața instanțelor naționale competente împotriva actelor care încalcă drepturile fundamentale ce îi sunt recunoscute prin constituție sau prin lege.” În fapt, pe teritoriul Republicii Moldova, acest mecanism de revizuire a pedepsei aplicate sub formă de detențiune pe viață nu funcționează, iar instituțiile penitenciare nu desfășoară nicio activitate legată de această cerință a articolului 3 din Convenție, în vederea posibilității de reducere a pedepsei aplicate. Consideră că, în acest caz, fie legislatorul Republicii Moldova nu a prevăzut această circumstanță, fie sistemul judiciar din Republica Moldova pur și simplu nu știe cum să aplice acest mecanism. În acest sens, în procesul de judecată, în calitate de parte la proces, este necesară atragerea persoanelor oficiale: Avocatul Poporului (Ombudsmanul), președintele Comisiei juridice, numiri și imunități, avocatul parlamentar, Ministrul Justiției al Republicii Moldova, Procurorul General al Republicii Moldova, reprezentanții Consiliului Europei care tutelează Convenția (CEDO) și respectarea acesteia pe teritoriul Republicii Moldova, precum și Comitetul Consiliului Europei pentru Prevenirea Torturii. Pentru examinarea obiectivă și sub toate aspectele a prezentei cauze, este necesar să se solicite de la Penitenciarul nr. 5 un raport (caracteristică) în privința sa cu privire la acest fapt. De asemenea, este necesară efectuarea unei expertize în cadrul Centrului de Medicină Legală (notă: sau Centrului Național de Expertize Judiciare), cu privire la gradul de pericol și posibilitatea de reducere a pedepsei aplicate. De asemenea, menționează că articolele 91-92 din Codul penal și articolul 107 din Codul penal nu se aplică în practică persoanelor condamnate la pedeapsa detențiunii pe viață. Despre acest fapt mărturisește rezonanța socială apărută în anul 2025, cu privire la aplicarea Legii privind amnistia și a articolelor 91-92 din

Codul penal al Republicii Moldova în privința condamnaților pe viață. În cadrul acestei rezonanțe sociale, reprezentanții autorităților și legislatorii și-au exprimat poziția, exercitând, la rândul lor, prin intermediul acestei rezonanțe sociale, o presiune asupra sistemului judiciar. Mai mult decât atât, în cadrul rezonanței sociale s-a menționat de către legislatori că este inadmisibilă aplicarea reducerii pedepsei pentru condamnații pe viață. Argumentele expuse demonstrează caracterul întemeiat al prezentei cereri și necesitatea admiterii acesteia, deoarece CtEDO prevede posibilitatea de revizuire a pedepsei aplicate sub formă de detențiune pe viață.

Poziţia instanței de fond:

Prin încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central, din 30 iulie 2025, a fost respinsă ca inadmisibilă cererea lui Focșa Serghei privind aplicarea art.92 Cod penal.

Solicitarea și argumentele recurentului:

Nefiind de acord cu încheierea enunțată, la 11 august 2025, condamnatul Focșa Serghei a depus recurs, potrivit căruia se solicită: casarea integrală a încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central, din 30 iulie 2025, cu trimiterea cauzei la rejudecare.

În argumentarea recursului condamnatul pe lângă argumentelor invocate în cererea inițială, pe care instanţa de recurs nu le v-a repeta, suplimentar a indicat că, s-a adresat în Judecătoria Cahul, sediul Central, cu cerere în temeiul art.3 din CEDO privind înlocuirea/atenuarea pedepsei, în limitele prevăzute de actualul art.145 alin.(2) Cod penal și să stabilească o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 15-20 de ani. La data de 30 iulie 2025 Judecătoria Cahul a pronunțat o hotărâre, făcând trimitere la prevederile art.art.91-92 din Codul penal, ceea ce, în principiu, nu are nimic comun cu înlocuirea (atenuarea) pedepsei în conformitate cu reglementările art.3 din CEDO. Instanța fond eronat a examinat cererea sa prin prisma prevederilor art.art.91-92 Cod penal, în pofida faptului că cererea sa se bazează pe cerințele art.3 din Convenție. În pofida faptului că a invocat normele convenționale garantate de art.3 din Convenție (CEDO), în temeiul art.29 alin.(4) Cod de procedură penală, prima instanță era obligată să se pronunțe asupra acestui fapt, lucru care a fost ignorat. Instanța de fond, în esență, a respins cererile condamnatului, pronunțând o hotărâre formală prin care, fără a oferi o evaluare argumentelor invocate, a ajuns la o decizie nemotivată, fapt ce contravine art.6 din Convenție. Articolul 3 din Convenție prevede mecanisme și pași care trebuie întreprinși pentru a permite atenuarea pedepsei. Totodată, prima instanță nu a argumentat motivele refuzului și nu a indicat ce acțiuni nu au fost îndeplinite sau ce acțiuni urmează a fi îndeplinite. De asemenea, instanța de fond a pronunțat hotărârea fără participarea sa și în absența unui apărător (avocat), ceea ce a dus la încălcarea dreptului său la liberul acces la justiție și a dreptului la apărare, încălcând astfel art.6 din Convenție (CEDO). Hotărârea adoptată de instanța de fond demonstrează că pe teritoriul Republicii Moldova nu se respectă normele Convenției (CEDO) și sunt încălcate drepturile sale prevăzute de art.3 din Convenție (CEDO). Argumentele expuse demonstrează necesitatea admiterii prezentei plângeri, anulării hotărârii instanței de fond și pronunțării unei noi hotărâri.

Termenul de exercitarea căii de atac – recursul:

Potrivit art.472 Cod de procedură penală, *încheierea instanței privind soluționarea chestiunilor referitor la executarea hotărârilor judecătoreşti poate fi atacată de către*

persoanele interesate, în termen de 15 zile, cu recurs care se judecă conform prevederilor titlului II cap. IV secțiunea a 2-a§2 din Partea specială.

Iar, conform art.439 alin.(1) Cod de procedură penală, *termenul de recurs împotriva hotărârilor pentru care legea nu prevede calea de atac apelului este de 15 zile de la data pronunțării hotărârii*.

Lucrările dosarului denotă că, prima instanță a pronunțat încheierea judecătorească în ședința de judecată din 30 iulie 2025 în lipsa părților și remisă părților la 01 august 2025.

Cererea de recurs declarată de condamnat a fost înregistrată la data de 11 august 2025, astfel, se atestă respectarea termenul pentru exercitarea căii de atac, recursul.

Procedura de înștiințare a părților a fost executată integral:

Participanții au fost notificați despre data examinării cauzei și le-a fost oferit termen pentru depunerea referinței și pentru a opta cu privire la necesitatea administrării de noi probe. În termenul stabilit, părțile nu au depus referință, și nimeni din participanți nu a invocat necesitatea administrării probelor noi, astfel că instanța de recurs va verifica legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei.

Aprecierea instanței de recurs:

Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs formulate, cercetând materialele cauzei penale, Completul de judecată consideră necesar de a admite recursul declarat de condamnatul Focșa Serghei, casarea încheierii Judecătoriei Cahul, sediul Central, din 30 iulie 2025, cu restituirea cauzei în instanţa de fond la rejudecare, din următoarele considerente:

Astfel, pentru a elucida aspectele abordate în cererea de recurs, Completul de judecată invocă legislaţia pertinentă cazului şi motivele expuse mai jos.

În conformitate cu prevederile art.449 alin.(1) pct.2 lit.d) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanţa admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral, dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs.*

Completul de judecată constată că, condamnatul Focșa Serghei prin cererea înregistrată la data de 29 iulie 2025, a solicitat examinarea circumstanțelor cauzei și pronunțarea unei hotărâri, prin care a fi înlocuită detențiunea pe viață cu o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de la 15 la 20 de ani, prin prisma art.3 CEDO, care subliniază că pedeapsa detențiunii pe viață aplicată trebuie să fie revizuită în perioada executării acesteia.

Instanța de fond, unipersonal, la data de 30 iulie 2025 prin încheiere a dispus respingerea ca fiind inadmisibilă cererea condamnatului Focșa Serghei privind aplicarea art.92 Cod penal, motivând prin faptul că, prin încheierea din 15 aprilie 2025 emisă de Judecătoria Cahul, a fost încetat procesul pe cauza la demersul Penitenciarului nr.5-Cahul privind aplicarea art.92 Cod penal față de Focșa Serghei, condamnatul fiind de acord cu această soluție procesuală, cât și prin încheierea din 29 ianuarie 2025, a fost respins demersul Penitenciarului nr.5-Cahul privind aplicarea art.91 Cod penal față de Focșa Serghei, încheiere menținută prin decizia din 06 iunie 2025 a Curții de Apel Sud, respectiv actele date fiind definitive și irevocabile.

Completul de judecată consideră că, instanța urma să examineze cererea condamnatului Focșa Serghei prin prisma art.3 CEDO, care solicită revizuirea pedepsei detențiunii pe viață, cu participarea părților în ședință de judecată și asigurarea condamnatului cu avocat din oficiu. Or, condamnatul Focșa Serghei nu a solicitat aplicarea art.92 Cod penal.

În condițiile prevederilor CEDO şi practicii CtEDO, dreptul la un proces echitabil este garantat ca fiind efectiv dar nu iluzoriu (Engel şi alţii vs Olanda, hotărârea din 8 iunie 1976, § 82 şi 83; Ozturk vs Germania, hotărârea din 21 februarie 1984, § 53; Lauko vs Slovacia, hotărârea din 2 septembrie 1998, § 58). Conform practicii CtEDO „Justificarea pentru orice perioadă de detenție, indiferent de cât e de scurtă, trebuie să fie demonstrată de autorități în mod convingător (cauza Belchev contra Bulgariei, hotărîrea din 8 aprilie 2004, § 82; cauza Castraveţ contra Moldovei, § 33)". în condițiile prevederilor CEDO şi practicii CtEDO, dreptul la un proces echitabil este garantat ca fiind efectiv dar nu iluzoriu (Engel şi alţii vs Olanda, hotărârea din 8 iunie 1976, § 82 şi 83; Ozturk vs Germania, hotărârea din 21 februarie 1984, § 53; Lauko vs Slovacia, hotărârea din 2 septembrie 1998, § 58).

Motivarea hotărârii constituie o garanție pentru părţi în faţa eventualului arbitrariu, judecătoresc, precum şi singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a se putea exercita controlul judiciar, circumscriindu-se astfel noțiunii de proces echitabil în condiţiile prevăzute de art.6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului.

În împrejurările relatate, Completul de judecată constată că încheierea instanței de fond emisă la cererea condamnatului Focșa Serghei se bazează pe circumstanțe care nu au fost pe deloc elucidate, iar instanța de recurs menține în vigoare doar o hotărâre care nu impune întrebări și circumstanțe neclarificate.

Având în vedere cele expuse, și că instanța de recurs judecă recursul pentru a repara erorile admise de către prima instanță, Completul de judecată ajunge la concluzia de a admite recursul, cu restituirea cauzei în instanța de fond la rejudecare și soluționarea celor menționate în prezenta decizie, în alt complet de judecată.

Călăuzindu-se de prevederile art.448, 449, alin.(1), pct.2), lit. d) Cod de procedură penală, Completul de judecată, -

D E C I D E :

Se admite recursul declarat de condamnatul Focșa Serghei.

Se casează integral încheierea Judecătoriei Cahul, sediul Central, din 30 iulie 2025, pronunțată în cauza la cererea condamnatului Focșa Serghei privind înlocuirea detențiunii pe viață cu pedeapsa sub formă de închisoare de la 15-20 ani, prin prisma art.3 CEDO, și dispune rejudecarea cauzei în Judecătoria Cahul, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă de la pronunțare.

Preşedintele completului, judecător: **Evgheni Bancov**

Judecătorii: **Inga Gorlenco**

Andrei Scripcenco